

KREDITILSYNET

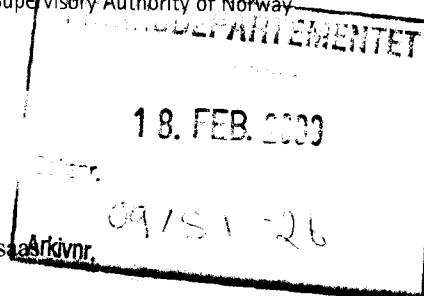
The Financial Supervisory Authority of Norway

Finansdepartementet

Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Saksbehandler: Ragnar Bøe Elgsa
Dir. tlf.: 22 93 97 13
Vår referanse: 09/364
Deres referanse: 09/51 FM TME
Arkivkode: 008
Dato: 16.02.2009

NOU 2009:2 KAPITAL- OG ORGANISASJONSFORMER I SPAREBANKSEKTOREN - HØRINGSUTTALELSE

1. Innledning

Det vises til høringsbrev fra Finansdepartementet datert 9. januar 2009 om Banklovkomisjonens utredning NOU 2009: 2 Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv..

I tillegg til høringsbrevet følger vedlagt forslag til konkrete endringer til det foreslåtte regelverket vedrørende fondsobligasjoner, avvikling og finansstiftelser.

2. Generelle kommentarer

Kredittilsynet vil understreke at de veivalg som tas ved behandlingen av Banklovkomisjonens forslag vil ha vesentlig betydning for utviklingen av sparebanknæringen i årene framover. Kredittilsynet registrerer at det har vært lagt føringer for Banklovkomisjonens arbeid gjennom mandatet fra Finansdepartementet. Kredittilsynet vil påpeke at kommisjonen i sin innstilling kunne ha foretatt en grundigere vurdering av konsekvensene av forslagene.

Banklovkomisjonens innstilling medfører at det legges svært få begrensninger for hvilken eierstruktur en sparebank kan velge for framtiden. Det åpnes blant annet for at en sparebank kan selges til en forretningsbank. Som det framgår senere i høringsuttalelsen er Kredittilsynet spørrende til om myndighetenes skjønnsutøvelse i praksis vil kunne fungere som et effektivt oppkjøpsvern.

Kredittilsynet antar at forslagene fra Banklovkomisjonen vil, hvis de blir vedtatt, åpne og legge til rette for langt mer omfattende strukturendringer enn det man har sett de siste 15 årene. Det har vært en målsetning fra Banklovkomisjonens side at forslagene til nytt egenkapitalbevis og åpning for strukturendringer utover dagens regelverk skal bidra til å styrke sparebanknæringen, og hindre at sparebanker velger omdanning til aksjebank av mangel på andre muligheter.

Kredittilsynet ser imidlertid at det kan være usikkert hvilken effekt endringene i regelverket vil gi. Banklovkomisjonens forslag vil kunne bidra til langt flere sammenslåinger og overdragelser enn tidligere. Dette kan bidra til å styrke sparebankene i konkurransen framover. På den andre siden vil flere større enheter lettere kunne bli kjøpt opp, eller lettere kunne omdannes til

KREDITILSYNET side 1 av 17

aksjebanker. Det har tidligere vist seg at også mindre sparebanker kan være attraktive objekter for både forretningsbanker, sparebanker og andre finansinstitusjoner.

Banklovkommisjonens forslag vil kunne føre til en vesentlig reduksjon i antall sparebanker. Kredittilsynet har ikke grunnlag for å vurdere konkurranseeffekten av dette, ettersom Banklovkommisjonens utredning ikke inneholder noen analyse av omstrukturingsbehovene i sparebanksektoren. Kredittilsynet viser imidlertid til at de 78 medlemsbankene i Terra-gruppen kun har 5 prosent andel av bankmarkedet. En betydelig reduksjon av mindre sparebanker behøver således ikke å gi store konkurransemessige effekter. Til sammen hadde sparebanknæringen om lag 27 prosent av det totale markedet i 2007, og det vil gi større effekt om også antallet av større sparebanker reduseres gjennom oppkjøp.

I den sammenheng kan man se på utviklingen av selvstendige norskeide forretningsbanker. Kredittilsynets statistikk viser at norskeide forretningsbanker (utenom DnB) i 1995 hadde en markedsandel på 36,8 prosent. Denne andelen ble redusert til 2,4 prosent i 2006. Dette har som kjent skjedd ved at flere norske forretningsbanker ble kjøpt opp av utenlandske finansinstitusjoner. I samme tidsrom økte utenlandske aktørers markedsandel fra 3,6 prosent til 34 prosent. Det har blitt sett på som viktig av myndighetene med et stort antall norskkontrollerte finansielle institusjoner, og i dag er det sparebankene ved siden av DnB NOR som sikrer dette.

Det har vært et uttalt politisk ønske å beholde finansinstitusjoner på norske hender og videreføre sparebanker med lokal forankring. Kredittilsynet anser at enkelte av de foreslåtte endringer åpner for en svekking av denne målsettingen.

Lovgiver har sett det som viktig at det er et reelt vern mot uønskede oppkjøp av sparebanker, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) side 5 avsnitt 1.1, hvor følgende fremgår:

"I Innst.S. nr.87 (2001-2002) sluttet finanskomiteens flertall seg til departementets konklusjon om at det bør foretas en generell lovendring som gjør det mulig for sparebanker å omdanne seg til aksjeselskap, og uttalte bl.a.:

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, er samd i departementet sin konklusjon om at det bør gjerast ei generell lovendring som gjer det mogeleg for sparebankar å omdanna seg til aksjeselskap. Etter fleirtalet si vurdering kan ei slik omdanningsmuligheit, kombinert med tiltak som motverkar oppkjøp, og ordningar som styrkjer grunnfondsbevisa si stilling, verta ei løysing som både gjer stillinga betre for store sparebankar og som tek vare på og vidareutviklar sjølve sparebankideen."

Kredittilsynet legger til grunn at oppkjøpsvernet er samfunnsmessig begrunnet og ikke avhengig av hva den enkelte sparebanks styrende organer ønsker.

Det er i dag 121 sparebanker i Norge, noe som er en nedgang på over 50 banker fra 1987. De siste ti årene har antallet imidlertid vært mer stabilt, selv om det har vært en viss reduksjon. Erfaringer fra andre land viser at en sterk sparebanknæring er avhengig av et robust legalt rammeverk. Det er kun et fåtall europeiske land som har beholdt sterke sparebanker. En kombinasjon av lover og rammebetingelser gitt av myndighetene og ytre hendelser som bankkriser, har redusert sparebankenes rolle betydelig. Dette er faktorer som bør tas med i vurderingen av hvilke muligheter sparebankene skal gis når det nye norske rammeverket for sparebanker skal vedtas.

Kredittilsynet har ikke tilstrekkelig grunnlag nå til å ha klare oppfatninger om hvilken betydning de foreslåtte endringer vil kunne få for finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Det vil også være usikkerhet om konkurransevirkningene av forslaget. I den forbindelse kan det vises til Kredittilsynets rapport til Finansdepartementet om konkurransen i bankmarkedet fra februar 2008. Denne rapporten tok som utgangspunkt en stor sektor med selvstendige sparebanker.

Det vil kunne være krevende å oppnå en målsetning om å beholde mange selvstendige sparebanker for framtiden hvis alle strukturmodeller som Banklovkommisjonen foreslår blir vedtatt. Kredittilsynet antar at "Hallingdalmodellen" og "Terramodellen" vil ivareta hensynet til nødvendige omstruktureringer. Dette er også de enkleste modellene. Det bør legges noe større begrensninger på omdanningsadgangen til aksjebank, ved at det klargjøres at det er behovet for egenkapital som bør være hovedkriteriet som kan begrunne omdanning. Kredittilsynet mener at det bør begrunnes fra bankens side hvorfor ikke eierandelskapital da vil være et tilfredsstillende alternativ.

3. Bakgrunn

Kredittilsynet fikk i løpet av 2005 og 2006 flere henvendelser om oppkjøp eller overtakelse av sparebanker. Det dreide seg både om forretningsbankers kjøp av sparebanker, forsikringsselskaps kjøp av sparebank og sparebankers kjøp av andre sparebanker.

I løpet av tre kvart år fra høsten 2004 til sommeren 2005 ble fem av den gang seks selvstendige forretningsbanker kjøpt opp. Fire av disse ble kjøpt av utenlandske banker, en ble kjøpt av en norsk bank. Dette er en del av bakteppet for den økende interessen for å overta norske sparebanker.

Det vises også til Sparebanken Møres søknad om oppkjøp av Tingvoll Sparebank, og søknaden fra Sparebanken Sogn og Fjordane om å omdanne seg til aksjebank hvor Gjensidige Forsikring deretter skulle kjøpe opp en større andel av aksjene. Finansdepartementet valgte å avslå de to søknadene, og ga Banklovkommisjonen i oppdrag å vurdere nye regler for strukturendringer av sparebanker.

Kredittilsynet har drøftet betydningen av vern av sparebankenes tradisjon og selvstendighet i innstillingene til Finansdepartementet vedrørende søknadene fra Sparebanken Møre om oppkjøp av Tingvoll Sparebank (25. januar 2006), og Sparebanken Sogn og Fjordane og Gjensidige Forsikring om omdanning og oppkjøp (20. juni 2006).

Kredittilsynet har påpekt at det har blitt sett på som viktig for lovgiver at det er et reelt vern for sparebanker mot uønskede oppkjøp. Sparebankene betyr fremdeles mye med sin nærhet til kundene og for å opprettholde en konkurransesituasjon med flere tilbydere av banktjenester. Kredittilsynet har ment at vernet ikke bare må gjelde for sparebanker som ikke ønsker å slå seg sammen med andre eller kjøpes opp. Sparebankloven § 47 er ut fra sin ordlyd og historikk blitt forstått å inneholde et reelt oppkjøpsvern.

Kredittilsynet har vært opptatt av at en eventuell endring i sparebankstrukturen ikke skal gå på bekostning av de positive aspekter ved dagens sparebankstruktur. Sparebankenes lokale forankring er et gode for lokalsamfunnene, ikke minst for mange små- og mellomstore bedrifter. Dersom større, mer sentraliserte aktører kommer på banen vil veien være lengre fra lokalmiljøet til de personer som skal avgjøre om det skal ytes kreditt eller ikke. Sparebankenes gode kunnskap om lokalmiljøet er ofte en forutsetning for å kunne tilby effektive og gode tjenester. For den nasjonale bankstruktur bidrar sparebankene til mangfold og diversifisering.

En gjennomgang av antall bankkontorer i Norge i 2006 viste at sparebankene har en langt sterkere lokal forankring enn andre bankgrupperinger. Sparebankene har en markedsandel målt i forvaltningskapital på ca. 27 prosent (ikke medregnet DnB NOR Bank ASA), men har samtidig over 60 prosent av bankkontorene. Til sammenligning har forretningsbanker utenom DnB NOR over 35 prosent markedsandel, men under 24 prosent av bankkontorene.

Kredittilsynet mener ikke at det i seg selv er vesentlig at antallet lokalkontorer opprettholdes på dagens nivå. Det er likevel slik at sparebankenes store andel av bankkontorene illustrerer at

sparebankene bidrar til å sikre et bredt tilbud og gode konkurranseforhold over store deler av landet.

Kredittilsynet har mottatt flere henvendelser fra forretningsbanker og andre som har ønsket å kjøpe opp (potensielt omdannede) sparebanker, blant annet et foretak som ønsket å starte opp sin bankvirksomhet ved å kjøpe opp en liten sparebank. Kredittilsynet har til nå avvist slike henvendelser, men ser at et slikt arrangement vil være mulig innenfor forslaget til ny lov. Enkelte sparebanker har en forholdsvis liten forvaltningskapital og lite grunnfondskapital. Dersom en legger til grunn at verdien på sparebankens egenkapital er utgangspunktet for kjøpesum i tillegg til eventuell goodwill, vil det teoretisk sett være mulig å erverve en bankkonsesjon til en lav pris. Kredittilsynet har ikke ansett dette som heldig.

I tillegg har meglerhus forelagt Kredittilsynet en rekke modeller for hvordan sparebanker skal kunne kjøpes opp, og planer for endringer av kapitalstrukturen i sparebankene. Utgangspunktet for modellene er en oppfatning om at en lang rekke norske sparebanker er overkapitalisert og at det vil være samfunnsgagnlig om egenkapitalen i sparebankene blir redusert. Felles for alle modellene er at sparebanken reduserer sin egenkapital. Kredittilsynet har stilt seg avvisende til disse henvendelsene, siden Sparebankloven § 47 ikke åpnet for slike arrangementer.

Kredittilsynet vil påpeke at det vil komme et betydelig press mot lokale banker for at disse skal "selge banken", slik at lokalsamfunnet får større tilgang til avkastningen av den eierløse kapitalen enn i dag.

Kredittilsynet oppfattet søknaden fra Sparebanken Møre / Tingvoll Sparebank slik at det var nødvendig for å få på plass sammenslutningsavtalen at det ble opprettet en stiftelse med en kapital tilsvarende om lag 150 prosent av sparebankens fond. Det kan synes ut fra medieoppslag at det særlig ble vektlagt at Tingvoll Sparebankstiftelse vil kunne dele ut langt mer i gaver til allmennyttige formål enn det Tingvoll Sparebank tradisjonelt har gjort. Ifølge medieoppslag i lokalavisene knyttet til vedtaket om sammenslåing med Sparebanken Møre vil avtalen sikre et "milliondryss etter banksalget", og at bankens pengedryss til gode formål i lokalsamfunnet øker fra noen få hundretusener til mellom 1,5 og 2 millioner kroner hvert eneste år.

4. Likheter og ulikheter mellom gjensidige selskaper og sparebanker

Banklovkommisjonen baserer sine forslag om endringer av regelverket for egenkapitalbevis blant annet på den tillatelse Finansdepartementet etter innstilling fra Kredittilsynet har gitt Gjensidige Forsikring BA til å utstede grunnfondsbevis/egenkapitalbevis. Kredittilsynet vil påpeke at den ikke anså det naturlig at denne tillatelsen skulle få presedensvirkninger for andre enn gjensidige selskaper. I gjensidige selskaper er det medlemmene – kundene – som eier egenkapitalen. Hvis disse ønsker å konvertere deler av denne egenkapitalen til eierandelskapital eid av en stiftelse som kontrolleres av de samme medlemmene, har Kredittilsynet ansett dette som uproblematisk. Det vises for øvrig til særmerknad fra Kjersti Elvestad (Kredittilsynets representant i Banklovkommisjonen) på side 82 i Banklovkommisjonens innstilling.

Likeledes er utbytte til kundene i gjensidige selskap regulert i forsikringsvirksomhetsloven, og vil således måtte aksepteres som "løsning" på utvanningsproblemer i Gjensidige Forsikring. Kredittilsynet vil påpeke at utbetaling av utbytte til kunder i sparebanker slik Banklovkommisjonen legger opp til reiser prinsipielle spørsmål knyttet til sparebankformen og eierskap til egenkapitalen. Sparebankens grunnfond er eierløs og ikke eid av kundene. Ved avvikling av et gjensidig forsikringsselskap kan overskytende egenkapital utbetales til medlemmene (kundene). Det åpnes ikke for at sparebanker kan gjøre det samme.

5. Egenkapitalbevis

5.1 Generelt

Banklovkommisjonen viser til at et vesentlig motiv bak utredningen er behovet og ønsket om et modernisert egenkapitalinstrument. Målsetningen er at egenkapitalbeviset skal bli bedre egnet til innhenting av kapital til sparebanker som har behov for ny egenkapital. Det er særlig problemstillinger knyttet til "utvanningseffekten" man ønsker å løse (det at eierbrøken endres fordi grunnfondsbevisene tar ut utbyttet sitt, mens storparten av sparebankfondets utbytteandel går inn i bankens egenkapital). Egenkapitalinstrumentet skal også kunne benyttes som et egnet redskap ved håndteringen av kapitalforholdene ved struktur- og foretaksendringer innenfor sparebanksektoren. Banklovkommisjonen har ikke foretatt noen analyse av utvanningseffektens betydning for vurderingen av egenkapitalbevisets egnethet, vurdert opp mot for eksempel manglende likviditet i grunnfondsbevis.

Kommisjonen legger vekt på likt regelverk uavhengig av om utstederen er en sparebank, gjensidig forsikringsselskap eller kredittforening, blant annet for at egenkapitalbeviset skal kunne få en sikker markedsmessig posisjon i det nasjonale og internasjonale finansmarked.

Kredittilsynet vil trekke fram følgende endringer fra dagens regelverk:

- Kommisjonen foreslår å endre navn fra grunnfondsbevis til "egenkapitalbevis", mens grunnfondsbeviskapital heretter skal hete "eierandelskapital".
- Egenkapitalbevis skal kunne utstedes etter konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital og kan brukes som vederlag ved overdragelse av virksomhet.
- "Kompensasjonsfond" innføres som en ny kapitalklasse ved siden av overkursfondet. Dette tilsvarer løsningen som Gjensidige Forsikring har fått godkjent, og innebærer at både grunnfondskapitalen (den eierløse kapitalen) og eierandelskapitalen skal få del i eventuell overkurs ved emittering av nye egenkapitalbevis. I dag er overkursfondet tilordnet grunnfondsbevisene, noe som medfører at sparebankens grunnfond blir forfordelt og bidrar til utvanning av grunnfondet ved emisjoner.
- Overskudd som tilordnes egenkapitalbevisene og som ikke utbetales i utbytte kan tilføres utjevningsfondet eller utgjøre den nye kapitalklassen "annen eierandelskapital".
- Prioritetsrekkefølgen ved tap blir påvirket av innføring av nye kapitalklasser. Grunnfondskapitalen, eierandelskapital som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital (herunder utjevningsfondet) og gavefondet har lavest prioritet. Deretter følger overkursfondet og kompensasjonsfondet, så følger vedtektsfestet eierandelskapital, deretter hybridkapital og til slutt ansvarlig lånekapital.

Kredittilsynet anser at forslaget om navneendring av grunnfondsbeviset er uproblematisk. De foreslåtte endringer i kapitalklasser og prioritetsrekkefølge har sin bakgrunn blant annet i godkjente vedtekter i Gjensidige Forsikring, som Kredittilsynet tidligere har akseptert.

Forslag til regelverk knyttet til fondsobligasjoner bør endres. Dette drøftes nærmere i vedlegget.

Kredittilsynet støtter ikke forslaget til en generell adgang til å konvertere sparebankers grunnfond til eierandelskapital, men ser at en slik adgang helt eller delvis bør tillates i tilfeller som for eksempel "Hallingdal-modellen". Det vises til nærmere omtale i punkt 6.3.

5.2 Overskuddsdisponering og utvanningseffekt

Banklovkommisjonen foreslår flere endringer knyttet til overskuddsdisponering. Det foreslås at begrensningen på gaveutdeling skal fjernes helt. Sparebankloven § 28, om at maksimalt 25 % av

grunnfondets overskuddsdel kan gis bort som gaver til allmennyttige formål, foreslås opphevet. Videre foreslås det en betydelig utvidelse av hva gavemidler kan brukes til.

Banklovkommisjonen foreslår at den del av årets overskudd som skal benyttes som utbyttmidler, fastsettes under ett og fordeles etter eierbrøken mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen. Resten av årets overskudd benyttes til en prosentvis lik økning av bokført grunnfondskapital og eierandelskapital.

Det foreslås en bestemmelse om at: *"Ved disponeringen av utbyttmidler bør institusjonen legge vekt på at forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen ikke endres vesentlig"*. Kredittilsynet forstår dette som at man legger opp til en "normalsituasjon" der det blir en lik prosentvis utdeling av hhv. gaver o.l. til allmennheten og utbytte til eierne. Effekten av denne typen "bør"-bestemmelser er imidlertid usikker.

Banklovkommisjonen mener at disse forslagene langt på vei vil kunne fjerne problemene knyttet til utvanning av eierandelskapitalen.

Kredittilsynet viser til særmerknad fra Kjersti Elvestad om gaveutdeling på s. 82 i innstillingen, der det drøftes utfordringer ved å fjerne begrensninger for gaveutdeling.

Kredittilsynet vil påpeke at grunnfondsbeviset i stor grad har vært et utbyttepapir. De fleste sparebanker har utdelt utbytter på mellom 80 – 100 % av grunnfondbeviserens andel av overskuddet. En svært høy utdeling til grunnfondsbeviserne har vært mulig fordi hele eller mesteparten av den "eierløse" kapitalens andel av overskuddet har gått til fondsopplegg.

Det har vært fremholdt fra sparebankhold at det forholdet at grunnfondsbeviserne ikke kan ha bestemmende innflytelse i etablerte institusjoner med utstedte grunnfondsbevis, fører til en usikkerhet som gjør at grunnfondsbeviserne ikke har ønsket å legge opp stadig mer fond i institusjonene hvor de har grunnfondsbevis, men har foretrukket høye, løpende kontantutbytter. Det forhold at grunnfondsbeviserne i institusjoner som ikke har avsatt deler av overskuddet til utjevningsfond, ikke behøver å være med å dekke underskudd før hele sparebankens fond og annen opptjent egenkapital er tapt, kan også gjøre at grunnfondsbeviserne ikke har ønsket at det bygges opp store utjevningsfond.

5.3 Nærmere om utvanningseffekten

Kredittilsynet påpeker at Banklovkommisjonen ikke drøfter i hvilken grad utvanningseffekten er problematisk for egenkapitalbevisbankene. Det kan stilles spørsmålsteget ved i hvor stor grad utvanningseffekten har slike negative konsekvenser for etterspørselen etter egenkapitalbevis som næringen uttrykker.

Det vises til Finansdepartementets høringsnotat av 20. desember 2007 med forslag til utbyttebrøk, som drøfter dette spørsmål på en balansert måte. Finansdepartementet viser til at det skjer en verdimeessig utvanning av begge eierklasser. Gjennom emisjoner har grunnfondet til nå blitt verdimeessig utvannet, mens grunnfondsbeviserne har blitt verdimeessig utvannet når grunnfondets overskuddsandel tilføres grunnfondet. Det kan imidlertid argumenteres med at grunnfondsbeviserne selv kan velge å la sin overskuddsandel bli stående i banken, og når dette i liten grad gjøres indikerer det at grunnfondsbeviserne har preferanser for utbytte framfor ytterligere investeringer i banken. Kredittilsynet har ment at det er den avkastning egenkapitalbeviserne kan få på sin investering som er av betydning, og ikke andelen av selskapets resultat som tildeles. Den prosentvise avkastning egenkapitalbeviserne får, vil i utgangspunktet være uavhengig av om eierbrøken er høy eller lav.

Kredittilsynet ser ikke bort fra at for en del banker vil et betydelig redusert utbytte være en langt større utfordring ved markedsføring av egenkapitalbeviset enn utvanningen gjennom redusert eierbrøk.

I sin innstilling av 20. desember 2007 påpekte Finansdepartementet at sparebankens fond kan utvannes over tid hvis gaveadgangen utnyttes fullt ut samtidig som det gjennomføres grunnfondsbevisemisjoner. Kredittilsynet vil påpeke at Banklovkommissjonens forslag om fri gaveadgang innebærer en utvanning av sparebankens fond ved emisjoner, selv om denne effekten reduseres gjennom innføring av kompensasjonsfond.

I utredningen framkommer det også som et argument for økt gaveadgang at enkelte banker ellers kan få problemer med overkapitalisering. Overkapitalisering vil kunne være en situasjon hvor en økning i egenkapitalen er negativt for kursutviklingen på grunnfondsbevis. Dette fordi banken ikke klarer å utnytte egenkapitalen tilstrekkelig til å vokse og få til en resultatøkning som gjør det mulig å opprettholde avkastningen på grunnfondsbevisene.

Kredittilsynet har ment at grunnen til å utstede grunnfondsbevis må være at en institusjon har bruk for ekstra egenkapital. En overkapitalisert bank kan ikke sies å ha bruk for ekstra egenkapital, og regelverket bør ikke lages med hensyn til at disse lettere skal kunne utstede grunnfondsbevis. Det har for øvrig vært få eksempler på grunnfondsbevisbanker som har vært overkapitalisert. Påstanden om overkapitalisering har særlig vært trukket fram av tilretteleggermiljøer som på kommersielt grunnlag har sett et marked for "restrukturering" av den eierløse kapitalen i sparebankene.

De senere tids hendelser i kapitalmarkedet illustrerer at overkapitalisering neppe vil være det største problemet for sparebankene framover.

Det vises for øvrig til Kredittilsynets høringsuttalelse av 22. februar 2008 til Finansdepartementets innstilling til ny utbyttebrøk der det heter: *"Kredittilsynet vil påpeke at det er store institusjoner som har et kapitalbehov som har argumentert for å utvide muligheten for gaveutdeling. Det har særlig vært disse institusjonene som har vært opptatt av utvanningseffekten, og de ser på økt gaveutdeling som en enkel måte å redusere denne effekten."*

Videre heter det: *"Det er ut fra et soliditetshensyn problematisk å tillate at en betydelig del av egenkapitalen blir gitt bort fra banker som på ingen måte er overkapitaliserte. Det er ikke heldig å gjøre disse mer avhengig av egenkapitalmarkedet om tidene skulle bli dårlige."*

5.4 Utvidelse av gaveutdelingsinstituttet

Banklovkommissjonen foreslår en betydelig utvidelse av hva gavemidler kan brukes til. Eventuelle konsekvenser av forslaget er ikke drøftet. Det foreslås at virksomheten kan vedtektsfeste at utbyttedmidler kan overføres til en stiftelse med allmennyttig formål, eller benyttes til utbytte til forsikringstakere eller andre kunder, i tillegg til gaveutdeling til allmennyttig formål og gavefond som i dag.

Kredittilsynet vil påpeke at om det skal åpnes for kundeutbytte i sparebanker, bør det blant annet klargjøres om kundebegrepet går utover det etablerte innskyterbegrepet.

Det bemerkes at en betydelig økning i gaveutdeling slik det legges opp til vil kunne gi flere regulerings- og tilsynsoppgaver for å sikre at gavene blir utdelt i henhold til intensjonen om "allmennyttige formål".

Kredittilsynet har allerede hatt til vurdering flere spørsmål knyttet til hva som kan sies å være "allmennyttig formål". Mange banker har allerede nå "problemer" med å utdele så mye som 25 prosent av grunnfondets overskuddsandel. Det er grunn til å tro at en økning i gaveadgangen vil

innebære langt flere slike spørsmål om grensdragninger. Sparebanknæringen har ved normale år hatt betydelige overskudd. Hvis gaveutdelingen øker betydelig slik en kan forvente, vil presset på hva som kan sees å være aktverdig formål bli sterkt, både overfor bankene og overfor myndighetene, såkalt "rent seeking". Det er fare for at interessegrupper vil presse på for å få gavemidler til prosjekter som ikke er kommersielt drivverdig. Bankene kan selv ønske å dele ut midler til "gode" prosjekter som ikke finansieres på vanlig måte. Det kan også antas at representanter fra kommuner og fylkesting vil kunne fremme prosjekter som offentlig sektor selv ikke har funnet mulighet til å støtte.

Banklovkommisjonen foreslår at et alternativ ved gaveutdeling er å *"opprette en stiftelse som mottaker når det gjelder utbyttmidler fra år til annet, for eksempel med henblikk på senere å kunne tilføre banken ny eierandelskapital etter behov."* Kredittilsynet er kritisk til en slik modell. Hvis en sparebank oppretter en allmenntilgjengelig stiftelse som kan motta gavemidler fra banken, bør det ikke være en binding mellom stiftelsen og banken slik at sparebanken kan bruke stiftelsens midler til å kjøpe egenkapitalbevis ved behov. Det å eie eierkapitalsbevis kan i seg selv ikke ses å være et allmenntilgjengelig formål, og stiftelsens investeringspolitikk skal være uavhengig av bankens ønsker. Kredittilsynet har tidligere tillatt at sparebanker oppretter allmenntilgjengelige stiftelser, men Kredittilsynet vil påpeke at disse i så fall må være selvstendige institusjoner.

5.5 Overskuddsdisponering - oppsummering

Banklovkommisjonens forslag om fri gaveutdeling er blant annet begrunnet i å øke attraktiviteten til egenkapitalbeviset som egenkapitalinstrument, ved at utvanningseffekten kan reduseres eller fjernes. Kredittilsynet har forståelse for at mange større investorer ønsker å fjerne utvanningseffekten. Kredittilsynet vil imidlertid påpeke at det vil kunne oppstå en målkonflikt mellom målet om å øke attraktiviteten og resultatet dette kan få for sparebankenes soliditet.

Hvis sparebankene skal tillates å dele ut gaver slik det foreslås i utredningen, må sparebankene legge seg på en helt annen utbyttepolitikk overfor egenkapitalbevisene enn tidligere. Kredittilsynet vil påpeke at kun ved langt lavere utbytter til eiere vil høyere gaveandel kunne godtas. Ved å legge kontantutbytte til eiere på et lavt nivå i forhold til dagens, men gaveutdeling på det samme nivået vil den såkalte utvanningseffekten reduseres.

Kredittilsynet vil stille spørsmål ved om det også vil være en målkonflikt mellom ulike eiergrupper. Fordelen som det antas at mange investorer vil oppleve ved reduksjon i utvanningseffekten, vil for mange av dagens grunnfondsbevisiere kunne oppleves som en ulempe ved at kontantutbyttet blir redusert betraktelig.

Det er grunn til å tro at det vil være et stort press innad i banken for å opprettholde et høyt kontantutbytte. Samtidig vil det bli et press for å beholde en fast utbyttebrøk/grunnfondsbevisbrøk, noe som innebærer et høyt nivå på gaveutdelingen. Det vil medføre at banken i større grad vil bli avhengig av kapitalmarkedet, og over tid vil den selveidende kapitalens andel av egenkapitalen bli redusert. Dette kan også bli til ulempe for egenkapitalbevisiere. Hvis grunnfondets andel av egenkapitalen reduseres, vil det øke risikoen for at tap også belastes eierne. Grunnfondet fungerer som en støtpute for egenkapitalbeviset, og antas å ha hatt en stor betydning for at grunnfondsbeviset har vært såpass attraktivt.

Lovforslagets begrensning på hvor stor del av årets overskudd som kan fastsettes som utbytte er hva som er «forenlig med forsiktig og god forretningsskikk». Dersom gjeldende utbytte- og gaveutdelingspolitikk ikke endres betydelig som følge av nytt regelverk, vil Kredittilsynet få en utfordrende oppgave for å sikre at utbyttepolitikken i den enkelte sparebank blir forsvarlig. I dagens vanskelige finansmarked bør det ikke deles ut store utbytter, og en opphevelse av prosentbegrensningen for gaveutdeling for å motvirke store endringer i forholdet mellom grunnfondskapital og eierandelskapital kan derfor få uheldige konsekvenser.

Kredittilsynet vil påpeke at presset på gaveutdeling vil kunne bli minst like sterkt i banker som ikke har grunnfondsbevis. Den senere tid har man kunnet observere at det på gaveutdelingssiden har blitt en økende "konkurranse" mellom sparebankene, der presset fra lokalsamfunnet for økt gaveutdeling blir sterkere fordi man ser økt bruk av maksimal gaveadgang hos andre sparebanker.

Kredittilsynet vil anbefale at Sparebankloven § 28 ikke fjernes slik det er foreslått av Banklovkommisjonen. En noe høyere prosentgrense enn dagens 25 % vil likevel kunne være akseptabel. Kredittilsynet viser til Kredittilsynets høringsuttalelse av 22. februar 2008 til Finansdepartementets forslag om utbyttebrøk. Der heter det at man "(..) vil ikke motsette seg den foreslåtte økningen i adgang til gaveutdeling (til 35 prosent utbytteandel), men vil ikke støtte en ytterligere økning i gaveadgangen." Kredittilsynet ser likevel at en slik begrensning vil kunne gjøre egenkapitalinstrumentet mindre attraktivt.

6. Strukturendringer

6.1 Hovedtrekk

Banklovkommisjonen har i sin utredning tatt utgangspunkt i Rammevilkårutvalgets innstilling og har således utarbeidet et utkast til lovregulering som i hovedsak skal legge til rette for at de modellene for omstrukturering som der anbefales, kan gjennomføres. Dette medfører at lovreguleringen blir omfattende og detaljrik. Kredittilsynet er usikker på om dette er en hensiktsmessig måte å gjennomføre endringene på. Det vil være vanskelig på forhånd å sikre at reguleringen er uttømmende og vil gi de ønskede resultater.

Kredittilsynet viser for øvrig til særmerknad fra Kjersti Elvestad, der det bemerkes at utredningen legger til grunn at det foreligger tre sparebankmodeller; tradisjonell sparebank, grunnfondsbevisbank og aksjesparebank. Kredittilsynet er enig med Elvestad i at det kan være grunn til å reise spørsmål ved om det gir et riktig bilde å fremstille aksjesparebank som en av tre sparebankmodeller.

6.2 Omdanningsadgang

Finansdepartementet har bedt Banklovkommisjonen vurdere om konsesjonsmyndighetene bør gis utvidet skjønnsmyndighet til ikke å innvilge søknader om omdanning. Banklovkommisjonen mener prinsipielt at det bør vises forsiktighet med å fastsette lovregler som angir konkrete kriterier for forvaltningsskjønnet. Det er vist til at slike grenser kan gjøre det vanskelig å tilpasse konsesjonspolitikken til utviklingen og til skiftende forhold i finansmarkedet.

Likevel foreslås det en bestemmelse om at det ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til omdanning blant annet kan legges vekt på at sparebanker som hovedregel bør være organisert som vanlig sparebank eller som sparebank med eierandelskapital.

Banklovkommisjonen mener spørsmålet om tillatelse fortsatt må avgjøres etter en samlet vurdering "*hvor strukturpolitiske overveielser kan inngå som en del av vurderingsgrunnlaget*". Det er vist til at dette innebærer en avveining av kryssende hensyn i det enkelte tilfelle "*basert på en vurdering av det konkretiserte og aktuelle opplegg for omdannelse og betydningen for den enkelte banks utvikling av at de behov for kapital og strukturell tilpasning som utgjør grunnlaget for omdanning, lar seg imøtekomme.*".

Flere av medlemmene fra finansbransjen i Banklovkommisjonen (men ikke Sparebankforeningen) gikk sterkt mot denne bestemmelsen og mente at vurderingen av om en sparebank skulle omdannes til aksjebank burde ligge til bankens egne styrende organer (dissens s. 113 i utredningen).

Det kan synes som det i all hovedsak vil være kapitalbehov som kan begrunne en tillatelse, men det vil igjen tilsi at det må begrunnes fra bankens side hvorfor ikke eierandelskapital da vil være et tilfredsstillende alternativ. Videre ser Banklovkommisjonen tilfeller hvor en sammenslutning av en forretningsbank og en sparebank, mest hensiktsmessig kan gjennomføres i aksjeselskaps form.

Kredittilsynet anser at ved ny lovgivning bør rettsregler være klare og ikke overlate for mye til forvaltningens skjønn. Det påpekes at en slik skjønnsmessig vurdering som skal foretas etter § 2c-13 tredje ledd i lovutkastet ikke vil være enkel å håndtere. Presset fra sterke interessegrupper og økonomiske interessenter for å godkjenne en ønsket omdanning, vil kunne medføre at skjønnsutøvelsen blir svært vanskelig i enhver sak som kommer til behandling. Det kan derfor ses på som forståelig at enkelte medlemmer av Banklovkommisjonen har dissertert på dette punktet.

Kredittilsynet har imidlertid kommet til at hvis endringene Banklovkommisjonen legger opp til blir vedtatt, vil det strukturelle handlingsrommet for sparebankene bli såpass vidt at det kan være hensiktsmessig med en slik mulighet for skjønnsutøvelse. Uten en slik mulig begrensning ser Kredittilsynet det som vanskelig å oppnå en målsetning om å opprettholde et stort antall sparebanker. Om man ikke ønsker å begrense omdanningsadgangen mer direkte i loven, bør flertallets opplegg etter Kredittilsynets vurdering legges til grunn for praktisering av regelverket.

Kredittilsynet anser at det ville styrke muligheten for skjønnsutøvelse om det i lovteksten ble lagt større begrensninger på omdanningsadgangen til aksjebank. Det foreslås at det må klargjøres at det er behovet for egenkapital som bør være hovedkriteriet som kan begrunne omdanning, og at det bør begrunnes fra bankens side hvorfor ikke eierandelskapital da vil være et tilfredsstillende alternativ. En slik måte å snevre inn skjønnsadgangen på vil kunne øke muligheten for at myndighetene har en reell adgang til å begrense omdanning av sparebanker.

6.3 Strukturmodeller

Rammevilkårutvalgets utredning, som Banklovkommisjonen har tatt utgangspunkt i, gir en utførlig beskrivelse av fire hovedmodeller når det gjelder strukturendringer innenfor sparebanksektoren. Banklovkommisjonen fremhever at disse modellene skal fremtre for den enkelte sparebank som gode alternativer til omdanning til bank i aksjeselskaps form. Innenfor sparebanksektoren er det også lagt vekt på – særlig blant større sparebanker – at omdanning til bank i aksjeselskaps form fortsatt må utgjøre et alternativ ved strukturtilpasninger.

Banklovkommisjonen legger til grunn Finansdepartementets føring om at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank skal være hovedmodellene på sparebankområdet.

Banklovkommisjonen mener at det bare i få tilfelle vil være aktuelt for konsesjonsmyndigheten å gi tillatelse til omdanning etter Telemarkmodellen.

Alle modeller unntatt Terramodellen inneholder vanskelige avveiningstemaer. Kredittilsynet har etter en vurdering kommet til at også Hallingdalmodellen vil kunne være en løsning som kan aksepteres. Kredittilsynet har derimot kommet fram til at Tingvollmodellen og Telemarkmodellen bør frarådes.

Telemarkmodellen innebærer at flere mindre sparebanker omdanner seg til aksjesparebanker heleid av sparebankstiftelser, og at disse deretter fusjonerer til en aksjesparebank.

Telemarkmodellen blir som det tidligere er beskrevet ansett som nærmest uaktuell av Banklovkommisjonen. Kredittilsynet ser ikke behovet for å åpne for en slik modell hvis Hallingdalmodellen blir godkjent, og anbefaler derfor at modellen legges bort.

”Eventuelle lovregler om omdannelse må imidlertid respektere de grunnleggende bestemmelser i EØS-avtalen om ikke-diskriminering og reglene om fri etableringsrett og frie kapitalbevegelser. Dette innebærer bl.a. at det ikke kan fastsettes lovregler som gjør forskjell på norske og utenlandske investorer. Videre må eventuelle lovregler som begrenser adgangen til å kjøpe opp en omdannet sparebank bl.a. kunne begrunnes i allmenne hensyn, og de må ikke gå lenger enn nødvendig for å oppfylle sitt formål.”

Kredittilsynet la til grunn at dagens lovgivning, på bakgrunn av bl.a. lovens forarbeider, tilsier en restriktiv praksis mht. omdanning av sparebanker til aksjebank, og innstilte på avslag på søknaden.

6.5 Oppkjøp av aksjebank

Kredittilsynet vil påpeke at Banklovkommisjonen gjennom forslag til § 2c-2. (2) åpner de facto for at en sparebank kan kjøpes av en aksjebank.

I dag er dette regulert av sparebanklovens § 47, som foreslås fjernet. I sparebanklovens § 47 åpnes det også for at en sparebank kan overdras til en forretningsbank, men da må sparebankens egenkapital overføres til formål for å fremme sparebankvirksomhet, noe som har vært tolket å bety at egenkapitalen overføres en sparebank som driver virksomhet i distriktet. Dermed har en slik overtagelse vært uaktuell.

Banklovkommisjonens forslag innebærer at en aksjebank kan foreta en slik overdragelse på samme måte som en sparebank vil kunne gjøre det (Tingvollmodellen). Dette vil åpenbart gjøre det langt mer fristende for en forretningsbank å søke slike overdragelser enn innenfor dagens regelverk. Banklovkommisjonen viser til at det vil være opp til myndighetene å vurdere hvorvidt et slikt oppkjøp skal kunne godkjennes og at det blant annet kan legges vekt på at sparebanker som hovedregel bør være organisert som vanlig sparebank eller som sparebank med eierandelskapital.

Banklovkommisjonen skriver: *”Er det virksomheten i en sparebank som ved slik sammenslåing overdras til en bank i aksjeselskaps form, oppstår derfor de samme konsesjonsrettslige spørsmål som ved omdanning av sparebank. (...) Sammenhengen i regelverket tilsier derfor at den særlige regel for omdanning av sparebanker i utkastet § 2c-13 tredje ledd også vil måtte gis tilsvarende anvendelse i slike tilfelle. (...) Noe annet ville åpne for omgåelse av reglene om omdanning av sparebanker.”*

Kredittilsynet stiller spørsmål ved om dette er tilstrekkelig beskyttelse hvis det er ønskelig å forhindre at sparebanker kjøpes opp av forretningsbanker. Det er usikkert om myndighetene vil kunne si ja til at en sparebank overtar en mindre sparebank, men nei til at en forretningsbank overtar samme bank. Man kan for eksempel se for seg at to slike banker konkurrerer om å kjøpe samme sparebank og sparebanken som er til salgs ønsker en sammenslutning med forretningsbanken fordi tilbudet er bedre. Det er uklart i hvilken grad myndighetene da vil ha reelle muligheter for å si nei til forretningsbanken. Kredittilsynet ser også at krav om likebehandling vil kunne gjøre det utfordrende å hindre oppkjøp av sparebanker fra aksjebanker.

Kredittilsynet foreslår derfor at det ikke åpnes for at forretningsbanker kan kjøpe sparebanker utover det regelverk som i dag ligger i Sparebankloven § 47.

6.5 Alternative strukturløsninger

Kredittilsynet påpeker at dagens lovverk åpner for flere muligheter for sparebanker som ønsker eller har behov for strukturendringer. Sparebankene kan, uten å gå veien om omdanning, inngå samarbeid med større aktører om styrking av kompetanse og salg av produkter. I tillegg kan sparebankene delta i allianser som Terra-Gruppen og SpareBank 1 Gruppen eller fusjonere på vanlig måte.

Kredittilsynet skrev i sin innstilling til søknaden fra Sparebanken Møre og Tingvoll Sparebank at tilsynet har ment at mulighetene for strukturendringer er til stede innenfor dagens lovgivning, og har for sin del foreløpig ikke sett behov for endringer i loven.

Siden 1996 har det vært 14 sammenslutninger av sparebanker. De siste sammenslutningene var i 2008 da Sandsvær Sparebank og Sparebanken Vestfold ble til SpareBank 1 Buskerud-Vestfold, og Sparebanken Telemark og Sparebanken Grenland ble SpareBank 1 Telemark. I samme periode har for øvrig en sparebank blitt avviklet (Enebakk Sparebank) og tre nye sparebanker er blitt dannet ved omdanning av interessekontorer. I tillegg har sparebankene fått en omdanningsadgang til å bli aksjebanker, som Gjensidige NOR Sparebank og Sparebanken Bien har benyttet seg av. Dette viser at sparebankstrukturen ikke kan sies å være fastlåst innenfor dagens lovregler.

Kredittilsynet viser til at Kredittilsynet har påpekt flere løsninger, i tillegg til Terramodellen, som kan gjennomføres innenfor dagens lovverk. En løsning kan være at overtakende bank, som ledd i fusjonen, oppretter en tradisjonell stiftelse etter stiftelsesloven, hvis formål er å drive allmenntilgjengelig virksomhet i den overtatte sparebankens opprinnelige virkekommuner. Beløpet til denne stiftelsen må i så fall tas fra den overtakende banks gavefond, jf. spbl. § 28. Dette er en løsning som Kredittilsynet og Finansdepartementet har godkjent tidligere, jf. sammenslutningen av Øksendal Sparebank og Tingvoll Sparebank.

For Kredittilsynet

Bjørn Skogstad Aamo
kredittilsynsdirektør

Emil Steffensen
avdelingsdirektør

Vedlegg:

Særskilt om fondsobligasjonskapital

Banklovkommisjonen foreslår at det lovfestes bestemmelser om fondsobligasjonskapital, jf. § 2b-4. Kredittilsynet ser at det kan være hensiktsmessig med enkelte overordnede bestemmelser om fondsobligasjonskapital i lovs form, men vil her knytte kommentarer til to forhold:

1)

Bestemmelsene om nedskrivning av fondsobligasjonskapital i § 2b-4 sjettede ledd er ikke i overensstemmelse med dagens regler om nedskrivning av fondsobligasjonskapital og vil heller ikke, slik Kredittilsynet ser det, være i overensstemmelse med fremtidige regler om fondsobligasjonskapital. Reglene gjelder i motsetning til de andre bestemmelsene i § 2b-4 bare for finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og er også mer detaljerte enn bestemmelsene i § 2b-4 første til og med femte ledd, noe som anses uheldig.

Slik bestemmelsen om nedskrivning i § 2b-4 sjettede ledd er foreslått, skal fondsobligasjonskapitalen kunne skrives ned i samme forhold som vedtektsfestet grunnfondskapital eller eierandelskapital (vedtektsfestet eierandelskapital (grunnfondsbeviskapital) med tillegg av opptjent eierandelskapital) blir besluttet nedsatt for å dekke tap som ikke kan dekkes på annen måte. Siden vedtektsfestet grunnfondskapital og opptjent eierandelskapital har dårligere prioritet enn vedtektsfestet eierandelskapital (grunnfondsbeviskapital), vil fondsobligasjonene alltid skrives ned sammen med vedtektsfestet grunnfondskapital og opptjent eierandelskapital og være fullt nedskrevet før overkursfond/kompensasjonsfond og deretter vedtektsfestet eierandelskapital (grunnfondsbeviskapital) skrives ned for å dekke tap.

Fondsobligasjonskapitalen gjøres ved en slik nedskrivningsregel mye mer tapsabsorberende enn denne kapitalen er i dag, noe Kredittilsynet ikke ser kan være tilsiktet. Slik gjeldende regler om fondsobligasjoner er fastsatt, skrives fondsobligasjonskapitalen ned pro rata med vedtektsfestet eierandelskapital (grunnfondsbeviskapital) og i sparebanker som ikke har grunnfondsbevis, først etter at grunnfondet, herunder sparebankens fond, og gavefondet er tapt.

Kredittilsynet viser også til at den foreslåtte bestemmelsen i § 2b-4 sjettede ledd inneholder regler om at fondsobligasjonskapitalen skal være oppskrevet før det kan betales utbytte og at fondsobligasjonskapitalen i oppskrivningsperioden i tillegg skal betjenes med renter av nedskrevet beløp. Det er i EUs forslag til direktiv (ECOFIN 27. november 2008) om endringer i direktivene 2006/48/EF og 2006/49 EF foreslått en bestemmelse om at hybridkapitalen skal dekke tap og ikke hindre rekapitalisering, og Kredittilsynet tolker direktivbestemmelsen slik at den betingede nedskrivningen som tillates for fondsobligasjoner i dag, og som er foreslått videreført i § 2b-4 sjettede ledd, ikke kan fortsette med de nye reglene.

Dersom fondsobligasjonskapitalen i stedet skrives opp pro rata med aksjekapitalen/grunnfondsbeviskapitalen (ved at fondsobligasjonskapitalen tildeles en andel av overskuddet tilsvarende fondsobligasjonskapitalens andel av kjernekapitalen), og slik at investorene ikke i tillegg har krav på renter etter kontrakten før kapitalen er fullt skrevet opp, vil tapene i større grad fordeles mellom aksjonærene/grunnfondsbeviserne og innehaverne av hybridkapital, slik at det blir lettere å hente inn ny aksjekapital/grunnfondsbeviskapital.

Slik som de nye direktivbestemmelsene er foreslått, skal hybridkapitalen (fondsobligasjonskapitalen) dekke tap enten gjennom nedskrivning eller konvertering til ordinære aksjer, men nærmere bestemmelser om når hybridkapitalen (fondsobligasjonene) skal dekke tap (for eksempel i forhold til nivå på kjernekapitaldekningen) er ikke fastsatt, og det kan her bli senere endringer. Kredittilsynet ser det derfor som hensiktsmessig at reglene om dekning

av tap ved løpende drift i § 2b-4 sjettede ledd gis en mer generell utforming og slik at bestemmelsen også dekker ulike fremtidige måter fondsobligasjoner kan dekke tap på.

Kredittilsynet tilrår under henvisning til ovenstående at den foreslåtte bestemmelsen i § 2b-4 sjettede ledd endres som følger:

§ 2b-4

(6) Fondsobligasjoner skal kunne skrives ned eller konverteres til ordinære aksjer eller ordinære grunnfondsbevis for å dekke tap ved løpende drift etter ellers gjeldende regler.

Bestemmelsen i § 2b-4 (7) kan som følge av endringen, slettes.

Videre foreslås bestemmelsen i § 2b-22 tredje ledd opphevet, og slik at § 2b-22 fjerde ledd blir nytt § 2b-22 tredje ledd.

2)

Kredittilsynets andre merknad knytter seg til behovet for endring av banksikringsloven som følge av innføringen av en bestemmelse om fondsobligasjonskapital. Det er bestemmelser i banksikringsloven § 3-6 om nedskrivning av ansvarlig lånekapital. Ved at det innføres en egen bestemmelse om fondsobligasjonskapital, bør bestemmelsen i banksikringsloven § 3-6 (1) endres slik at det fremgår at bestemmelsen også gjelder for fondsobligasjonskapital.

Kredittilsynet tilrår under henvisning til overstående at bestemmelsen i banksikringsloven § 3-6 (1) endres som følger (endringen er understreket):

§ 3-6. Nedsetting av fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital

(1) Viser revidert statusoppgjør at en vesentlig del av fondsobligasjonskapitalen eller den ansvarlige lånekapitalen er tapt, gjelder bestemmelsene i § 3-5 første ledd og annet ledd første punktum tilsvarende med mindre låneavtalen ikke gir institusjonen adgang til å foreta slik nedskrivning.

Særskilt om avvikling

Kap 2 c II Avvikling

Til § 2c-10 (1)

Det følger av utredningen at det ikke skilles formelt mellom avvikling som følge av strukturendring etter reglene i §§ 2c-1 flg og avvikling som følge av andre forhold, se utredningen under merknader til Kap. II med henvisning til punkt 7.2.3 punkt 5.

Dette skaper uklarhet i forhold til avviklingsreglenes anvendelse ved strukturendringer. Når avvikling er et ledd i en strukturendring vil avviklingen være en konsekvens av vedtak om sammenslåing eller deling etter § 2c-3 og være ledd i en konsesjonsvurdering etter § 2c-2. Avvikling kan i tillegg inngå som del av en omdanning av sparebank til aksjesparebank etter Kap III § 2c-13 flg, med opprettelse av en finansstiftelse (sparebankstiftelse). Ved omdanningen skal sparebankens konsesjon og virksomhet (eiendeler og forpliktelser) overdras til et nystiftet aksjeselskap samtidig som det opprettes en finansstiftelse (sparebankstiftelse) etter § 2c-14 (1) og (2), jf. Kap 2d. Finans- og sparebankstiftelser. Sparebanken vil i en slik omdanningsprosess avvikles gjennom sletting i foretaksregisteret.

Når avvikling er ledd i en strukturendring eller omdanning vil sparebanken ha operative organer som vedtar og gjennomfører transaksjoner undergitt konsesjonsvurdering. Kun et tomt skall av en sparebank vil bli igjen for avvikling etter at transaksjonen er gjennomført. Det er vanskelig å

se noe behov for et eget avviklingsstyre oppnevnt av Kredittilsynet etter § 2c-10 ved for eksempel en avvikling etter § 2c-12.

Ut fra dette bør den foreslåtte bestemmelse i utkastet § 2c-10 (1) gis en presisering om at bestemmelsen ikke får anvendelse hvor avvikling er ledd i en strukturendring etter § 2c-1 til 2c-4, jf. § 2c-12 (1) og (2) eller omdanning etter § 2c-13 til § 2c-18.

Særskilt om finansstiftelser

Kap 2 d I Alminnelige regler for finansstiftelser

Til § 2d-3 (4)

Bestemmelsen begrenser hvilke personer en finansstiftelse kan delta med i en generalforsamling. I de tilfeller hvor finansinstitusjonen er organisert som et aksjeselskap (for eksempel en aksjesparebank) gir ikke ordlyden god mening. Finansstiftelsen (sparebankstiftelsen) må som aksjonær i generalforsamling kunne møte og representere de aksjer stiftelsen eier i finansinstitusjonen.